

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 142/2022-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Juristi s. r. o., Krivá 3, Košice, IČO 51 941 244, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Gombos, proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 8 C 51/2017-72 z 27. marca 2019, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 17 Co 87/2019-93 z 21. mája 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 291/2020 z 30. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a prikázať Okresnému súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 51/2017 znova konať.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov vyplýva nasledovný stav veci: Sťažovateľ sa podanou žalobou domáhal proti žalovanej zaplattenia sumy 4 000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu zásahu do jeho osobnostných práv zo strany žalovanej, a to tým, že 19. februára 2015 o 15.31 h zaslala najmenej na 11 mailových adres mail s dôležitosťou „vysoká“, v prílohe ktorého bol aj list, kde na adresu sťažovateľa okrem iného tučným písmom typu Bold uviedla, že „*tupejšieho človeka ako ste vy som počas môjho 9 ročného pôsobenia v ROS nestretla!*“.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 51/2017-72 z 27. marca 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol s odôvodnením, že síce zo strany žalovanej došlo k zásahu do osobnostných práv sťažovateľa, konkrétne do práva na česť, a jej konanie predstavuje neprímeranú kritiku sťažovateľa, no sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno vo vzťahu k preukázaniu vzniku závažnej ujmy v dôsledku predmetného tvrdenia žalovanej.

4. Na základe odvolania sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 17 Co 87/2019-93 z 21. mája 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. V odôvodnení uviedol, že okresný súd vec správne právne posúdil a jeho rozhodnutie je vecne správne. Vzhľadom na žalobou uplatnený nárok mal sťažovateľ preukázať existenciu zásahu v takej intenzite, aby ho bolo možné považovať za zásah, ktorý v značnej miere znížil dôstojnosť fyzickej osoby, čo sa však nestalo, a preto nebolo možné v tomto konaní priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie vo výške 4 000 eur, aj keď zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené v § 11 Občianskeho zákonníka, avšak nie v takej miere, že tento zásah v značnej miere znížil dôstojnosť sťažovateľa alebo jeho vážnosť v spoločnosti.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 4 Cdo 291/2020 z 30. júla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd k sťažovateľom uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý sťažovateľ videl v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, uviedol, že danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016. Najvyšší súd konštatoval, že z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa náležite vysporiadal so všetkými relevantnými skutkovými okolnosťami v danej veci, jednotlivé dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, jeho odôvodnenie je presvedčivé, logicky konzistentné, jasné, zrozumiteľné, preskúmateľné a spĺňajúce náležitosti vyplývajúce z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Dovolací súd nezistil opodstatnenosť namietaného nesprávneho postupu súdov nižších inštancií, a teda ani porušenie práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a preto dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá prípustnosť dovolania. Najvyšší súd vyhodnotil, že z odôvodnení rozhodnutí odvolacieho a prvoinštančného súdu, chápaných v ich organickej jednote, je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania sťažovateľa, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu sťažovateľa.

II. Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Všeobecné súdy skutkovo a právne nijako neodôvodnili záver o tom, že predmetný zásah do osobnostných práv sťažovateľa nedosahoval takú intenzitu a charakter, aby sťažovateľovi prináležala náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Takýmto odôvodnením nie je ani záver, že adresáti predmetného mailu mali so sťažovateľom vzťah o takej dĺžke a intenzite, že v danom prípade nemohlo ísť o zásah do cti a dôstojnosti sťažovateľa, keďže takýto záver je taktiež nepreskúmateľný, s čím sa navyše odvolací, ale ani dovolací súd nijako nevysporiadali. Absencia odôvodnenia záveru prijatého súdmi v napadnutých rozhodnutiach o tom, či v danom prípade došlo zo strany žalovanej k závažnej ujme do práv sťažovateľa, predstavuje absenciu odôvodnenia o podstatnej a rozhodnej otázke predmetného súdneho konania, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

b) Napriek tomu, že sťažovateľ ako v podanom odvolaní, tak aj v podanom dovolaní proti rozsudku krajského súdu poukazoval na nepreskúmateľnosť, arbitrárnosť a nezákonnosť záverov napadnutých rozhodnutí, tak súdy príslušné o týchto opravných prostriedkoch rozhodnúť sa s týmito odvolacími, resp. dovolacími námietkami sťažovateľa vôbec nevysporiadali, keď iba bez ďalšieho a vo všeobecnej rovine konštatovali správnosť a zákonnosť postupu súdov, ktoré napadnuté rozhodnutia vydali.

c) Záver prijatý všeobecnými súdmi v napadnutých rozhodnutiach o tom, že v danom prípade nedošlo zo strany žalovanej k závažnej ujme do práv sťažovateľa (t. j. odôvodňujúcej uplatnenú peňažnú satisfakciu), je záverom nepreskúmateľným, svojvoľným a arbitrárnym.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

7. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľa napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd v prvom rade s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

8. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti rozsudku okresného súdu č. k. 8 C 51/2017-72 z 27. marca 2019 opravný prostriedok, o ktorom bol oprávnený a aj

povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací, ktorý v prípade zistenia zásahu súdu prvej inštancie do základných práv alebo slobôd sťažovateľa (či už svojím rozhodnutím alebo postupom) bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu. Obdobný záver možno urobiť aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 17 Co 87/2019-93 z 21. mája 2020, proti ktorému sťažovateľ využil možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd ako súd dovolací.

9. Obdobný záver možno urobiť aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu č. k. 17 Co 87/2019-93 z 21. mája 2020, proti ktorému sťažovateľ využil možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok v podobe dovolania, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd ako súd dovolací. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v ústavnej sťažnosti sa prekrýva s argumentáciu uvedenou v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu a námietka sťažovateľa týkajúca sa neodôvodnenosti prijatých záverov okresného a krajského súdu (implicitne aj vo vzťahu k posúdeniu otázky intenzity zásahu do osobnostných práv sťažovateľa) bola predmetom skúmania dovolacím súdom. Aj keď dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu odmietnuté ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP, keďže bolo zrejmé, že nebol splnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podľa názoru ústavného súdu sa dovolací súd ochrane základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu venoval v takej miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie podstaty, účelu a významu princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

10. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že námietky sťažovateľa sa v rámci jeho sťažostnej argumentácie koncentrujú predovšetkým do prejavu jeho nesúhlasu s právnym posúdením veci okresným súdom a krajským súdom a predmetom námietky sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je najmä nespokojnosť so spôsobom, ako sa dovolací súd vysporiadal so sťažovateľom vytýkanými nedostatkami rozhodnutia krajského súdu, a nespokojnosť s odôvodnením rozhodnutia, ktorým odmietol sťažovateľom podané dovolanie z dôvodu jeho neprípustnosti, ktorému vytýka jeho nedostatočnosť.

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane pripomína (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 159/08, IV. ÚS 596/2012, III. ÚS 365/2017), že otázku, kedy je prípustné dovolanie, rieši zákon, t. j. ide o otázku zákonnosti, a preto posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práv sťažovateľa. To platí o to viac, že ústavný súd akceptuje, že otázka posúdenia, či sú splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania, patrí (v zásade) do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho

súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017).

12. Vychádzajúc z uvedeného, úloha ústavného súdu sa vo veci sťažovateľa obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o odmietnutí dovolania. V opačnom prípade by totiž ústavný súd nahrádzal právomoc najvyššieho súdu, čo s odkazom na jeho ústavné postavenie zjavne nie je jeho úlohou.

13. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti predložená argumentácia nie je spôsobilá spochybniť ústavnú konformnosť prijatých právnych záverov. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti opakuje výhrady, ktoré už uplatnil v dovolacom konaní pred najvyšším súdom, a snaží sa docieľiť rozhodnutie vo svoj prospech, postaviac ústavný súd do role ďalšej prieskumnej inštalácie, ktorá mu neprináleží. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania [§ 447 písm. c) CSP] je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcym spôsobom a presvedčivo (k tomu bližšie pozri najmä body 12 až 19 tohto uznesenia). Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za formalistické, neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (upravujúcich prípustnosť dovolania a dovolacie dôvody v civilných veciach). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa najvyšší súd zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

14. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (II. ÚS 99/2019, II. ÚS 363/2020).

15. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého uznesenia je ústavný súd toho názoru, že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tak dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je

podmienečné vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu